

ספר

כתר תורה

על

מ"ח קניני תורה

כולל

ביאור רהוט על מ"ח הקנינים מגדולי רבותינו המפרשים, וכן אלפי מקורות מהש"ס בבלי וירושלמי ועוד כהנה וכהנה מדברות רבנן קמאי ובתראי המועילים לחיזוק ולקניית אלו הדברים, וכן שקלא וטריא בענינים היוצאים להלכה מאלו המ"ח דברים.

חברתיו וערכתיו

בחמלת ה' עלי

הצב"י

ע"ה אופיר מצרפי ס"ט.

עיה"ת אשדוד תובב"א

שנת תשס"ה

קנין יב'

בפלפול התלמידים

בפלפול התלמידים: כתב רבי יעקב עמדין בספרו לחם שמים וז"ל: "כמו שאמרו מתלמידי יותר מכולם. כי התלמידים מתוך שאינם שלמים בחכמה עדיין, וגם כדי להראות כוחם שגם להם לבב ואוזן מילים תבחן, הם מפלפלין בין באמת בין בשקר ושבוש, בחימום ובחריפות יתר מאוד מן החברים השלמים בחכמה וידועים בשם, וע"י כך גם הרב מתחדד, שעומד על מקום טעות התלמידים. שאין אדם עומד על דברי תורה, אלא א"כ נכשל בהם, שע"י השגיאה מתבררת האמת. שכל דבר נודע בהפכו הרע מבחון את הטוב, וכן האמת נבחן ע"י השקר. ומפני שהתלמידים הטעות והשבוש מצוי בהם, גם הספקות והדעות מתרבות ברבוי התלמידים, ע"י זה הרב מוציא תעלומות לאור אמת". עכ"ל. וכן פירש המהר"ל בספר דרך חיים וז"ל: "וזה כי החברים זה מחכים זה, וכן הוא מחכים את רבו. ובפרק קמא דתענית אמר רב נחמן בר יצחק, למה נמשלו דברי תורה לעץ, שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה, מה עץ קטן מדליק את הגדול, אף תלמידי חכמים קטנים מחדדים את הגדולים. והיינו דאמר רבי חנינא, הרבה למדתי מרבתי, ומחבירי יותר מרבתי, ומתלמידי יותר מכולם. כי הם המפלפלים ומחדדים יותר בשאלה". עכ"ל. והיינו דלפירושה הביאור להך קנינא הוא, דע"י שהתלמידים מתפלפלים ואומרים סברותיהם לכאן ולכאן, אע"פ שפעמים אינם של אמת, טוב הוא, כי ע"י כך עומד הרב על טעותם, ומבאר הדברים יפה לאמיתם, ובוזא איכא תועלת גדולה לרב. [ועיין מה שכתבתי לקמן בס"ד בביאור קנין "המחכים את רבו"]. וע"ע במדרש שמואל, דמתוך דבריו משמע דאף הוא פירש כן. וכתב שם לבאר החילוק שיש בין פלפול התלמידים, לדקדוק חברים. דהפלפול הוא בתלמידים שאינם שלמים בחכמה עדיין, ולהם צריך לפלפל אף בדברים שאינם של אמת, כדי שלבסוף יתבארו אצלם אמיתות הדברים. משא"כ בחברים ששלמים הם בחכמה, דאצלם שייך דקדוק. כי דברי החבר האחד מובנים לחבירו השני, גם בלא שיפלפל בהם בדברים שאינם של אמת. עכת"ד. וע"ע בספר נהורא דאורייתא (מאמר שישי אור הבוקר דף ע"ח סוף פרק ב') שכתב, דמעלת פלפול התלמידים בשלשה, א' שזוכר